

WMO-BEZUINIGINGEN

Aanleiding

Op 4 november 2010 heeft de raad de begroting 2011 vastgesteld. Daarin was op het onderdeel Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) een groot aantal maatregelen opgesomd om een bezuiniging van in totaal € 700.000,- te realiseren op zowel de individuele voorzieningen als op de collectieve voorzieningen.

Respectievelijk ging het om € 500.000,- en € 200.000,-.

Ten tijde van deze begrotingsbehandeling is een amendement aanvaard van de fracties van Groen Links, CDA, Marc Hillebrink, Christen Unie, PvdA, VVD en D66 Velsen.

De tekst van dit amendement luidde als volgt:

De raad van de Gemeente Velsen, in vergadering bijeen op 4 november 2010, constaterende:

- *dat het college in de ontwerp-begroting heeft aangegeven dat door versobering op het Wmo-beleid en op versobering van Wmo-verstrekingen respectievelijk € 200.000,- en € 500.000,- kan worden bezuinigd;*
- *dat ook de raad van mening is dat in het kader van het streven naar een dekkend meerjaren-perspectief alle begrotingsposten tegen het licht gehouden moeten worden;*
- *dat echter de Wmo ziet op ondersteuning aan die inwoners die extra hulp behoeven en dat daarom de invulling van versoberingsmaatregelen zorgvuldig afgewogen dient te worden, waarbij ook de efficiency van de beoogde maatregelen wordt meegewogen;*
- *dat de raad bij die integrale afweging betrokken wil worden;*

besluit daarom:

aan het voorgestelde besluit onder beslispunt 2 de volgende regel toe te voegen” met dien verstande dat de raad voor 1 februari 2011 betrokken wordt bij de wijze waarop de bedoelde versobering plaatsvindt”.

In de toelichting op dit amendement leggen de fracties uit zich zorgen te maken over de gevolgen van de voorgenomen bezuinigingen en roept men op te komen tot een zorgvuldige en afgewogen wijze van bezuinigingen, waarbij men nauw betrokken wil worden.

Het amendement wordt aanvaard en vormt daarmee de directe aanleiding tot een nadere beschouwing van de bezuinigingen op de Wmo.

Inleiding

Op 20 januari 2011 is naar aanleiding van deze bezuinigingen op de Wmo in een sessie wederom aandacht besteed aan dit onderwerp. Daarbij is een presentatie gegeven over de reikwijdte van de Wmo en de mogelijkheden tot bezuinigen.

Mede op basis van de inbreng van de Wmo-raad, het Gehandicapten Beraad Velsen en de Ouderenbonden in Velsen is op die avond geconcludeerd dat een werkgroep bestaande uit die geledingen, aangevuld met een bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordiging, voor de verdere uitwerking van deze bezuinigingen een voorzet zou geven.

De wijze waarop de inbreng en advisering van de belangengroeperingen gestalte heeft gekregen wordt in deze notitie nader omschreven (zie bladzijde 6 van deze notitie)

Niet te beïnvloeden Wmo-onderdelen

Al in een eerder stadium is toegezegd de gemeenteraad te informeren over de niet beïnvloedbare bedragen die onderdeel uitmaken van de negen prestatievelden van de Wmo.

In de meerjarenbegroting 2011-2014 is op pagina 203-205 een specificatieoverzicht opgenomen van alle Wmo-uitgaven. De volgende budgetten die daar worden genoemd zijn niet beïnvloedbaar omdat zij onderdeel uitmaken van een brede doeluitkering of convenant:

- elektronisch kinddossier: € 111.000,-
- voor- en vroegschoolse educatie: € 395.000,-
- centrum voor Jeugd en Gezin: € 832.000,-
- maatschappelijke stages: € 90.000,-

Bezuinigingen individuele voorzieningen

Over de bezuinigingsvoorstellen op dit onderdeel bent u de voorbije periode op twee momenten nader geïnformeerd:

- in de begroting 2011 is een reeks van maatregelen opgesomd;
- op 6 januari 2011 heeft u van het college een memo ontvangen waarin een aantal bezuinigingsvoorstellen nader is uitgewerkt en waarin een aantal nieuwe voorstellen is gedaan.

Deze twee documenten leiden tot onderstaande lijst met definitieve voorstellen; drie kanttekeningen zijn hierbij van belang:

- de belangengroeperingen (Wmo-raad, Gehandicaptenberaad Velsen en de ouderbonden) kunnen zich vinden in deze lijst;
- voor sommige voorstellen is het nodig dat de verordening en/of het financiële Besluit wordt aangepast en dit impliceert dat een dergelijke voorstel niet **direct** rendement oplevert;
- op sommige onderdelen heeft een verdere doorrekening plaatsgevonden van de bedragen die het bezuinigingsvoorstel opleveren, waardoor deze kunnen verschillen van de bedragen waarover u op 6 januari 2011 in een memo van de wethouder Westerman bent geïnformeerd.

De reeks mogelijkheden te bezuinigen ziet er als volgt uit:

- het verder uitwerken van het begrip algemeen gebruikelijk, waarbij voorzieningen steeds meer het karakter gaan krijgen van aanschaffingen die niet meer specifiek gekoppeld worden aan het hebben van een handicap. Voorbeelden daarvan zijn fiets met hulpmotor, beugels, losse toiletstoelen, losse douchestoelen, toiletverhogers, en plaatsingskosten van verhoogde toiletten en/of beugels. Een doorrekening van dit onderwerp heeft uitgewezen dat op korte termijn een bezuiniging kan worden gerealiseerd van € 200.000. Voor de langere termijn geldt dat met de komst van De Kanteling (zie verderop in deze notitie) de bezuiniging meer rendement zal opleveren;
- het aanpassen van de spelregels rondom een Persoonsgebonden Budget (PGB). Nu staan wij toe dat aanvragers het PGB mogen besteden aan een voorziening die in het verstrekkingenpakket zit. Voorbeeld daarvan is dat iemand een PGB krijgt voor een gesloten buitenwagen en dat zo iemand er zelf geld bijlegt voor een personenauto. De verandering in spelregels moet er in dit geval toe leiden dat een aanvrager het PGB alleen besteedt aan het

daadwerkelijk aanschaffen van een gesloten buitenwagen. Geeft aanvrager aan dit niet te willen, dan wordt het PGB niet verstrekt. Een doorrekening heeft uitgewezen dat dit onderdeel € 20.000,- kan opleveren.

- het afstoten van de werksoorten indicatie zorgwoningen en woonbemiddeling en het bezuinigen op de externe indicaties die wij voor die doel vragen. Vooralnog betreft het hier een bezuiniging van € 8.000,-

- het waar mogelijk toepassen van de systematiek van een refertebedrag, waarbij voor een groot aantal door ons te verstrekken hulpmiddelen geldt dat eerst bepaald wordt, welk bedrag van dit te verstrekken hulpmiddel los staat van de beperking van een aanvrager. Met andere woorden; een aangepaste keuken wordt niet helemaal vergoed, omdat iedere Nederlander de beschikking moet hebben over een keuken; de meerkosten van de keukens, die betrekking hebben op de handicap van een aanvrager (de keukens moeten in hoogte versteld kunnen worden omdat de gebruiker in een rolstoel zit) komen slechts voor vergoeding in aanmerking.

Ingeschat wordt dat deze maatregel een besparing oplevert van € 15.000,-

- het meer gebruik maken van de mogelijkheid die artikel 20 lid d van de Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning Velsen 2009 ons biedt.

Dit artikel regelt een afwijzingsgrond bij woningaanpassingen als blijkt dat de gevraagde voorziening in verband met stijgende leeftijd te verwachten zou zijn geweest en niet het gevolg is van een onverwacht optredende noodzaak.

Voorbeelden hiervan zijn het verstrekken van verhuiskostenvergoedingen en het aanpassen van verouderde badkamers. Met deze maatregel kan een bezuiniging worden ingeboekt van € 90.000,-

- het verhogen van de eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden. Nadrukkelijk vermeld hierbij moet worden dat deze maatregel niet geldt voor aanvragers die reeds een maximum aan eigen bijdragen (samenloop met eigen bijdragen in het kader van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) hebben bereikt. Met deze maatregel kan een bezuiniging worden ingeboekt van € 40.000,-

- het aanscherpen van de beleidsregels rondom het verstrekken van een scootmobiel. In plaats van het verstrekken van een scootmobiel aanvragers verwijzen naar de aanschaf van een fiets met hulpmotor, waar voor een groot deel aanvragers mee gecompenseerd mee kunnen worden in hun beperking. Omdat een fiets met hulpmotor al jaren niet meer tot een voorzieningenpakket behoort, een dergelijke fiets wordt beschouwd als algemeen gebruikelijk, is met deze maatregel een behoorlijke bezuiniging gemoeid. Doorrekening daarvan levert een bedrag op van € 15.000,-

- het niet langer verstrekken van automatische deuropeners in gemeenschappelijke woonruimten. Deze maatregel levert een bezuiniging op van € 10.000,-

- het strenger hanteren van het primaat van verhuizing. Deze maatregel biedt alleen soelaas bij dure woningaanpassingen. Bij vorige gelegenheid is een verkeerde doorrekening gemaakt van het te besparen bedrag; in het eerder gememoreerde memo van de wethouder werd een bedrag genoemd van € 5.000,-. Ten onrechte werd in deze berekening uitgegaan van het gegeven dat het geringe aantal dure woningaanpassingen (alleen daarbij kan het primaat worden toegepast) gekoppeld kon worden aan een geringe besparing. Dit is een onjuiste interpretatie gebleken; op het moment dat wij jaarlijks dit

primaat zouden toepassen bij een dure woningaanpassing, kan de besparing in dit specifieke geval oplopen tot rond de € 40.000,-;

- budget begroting Binnenhaven (zie bladzijde 5 van deze notitie) € 34.985,-

Totaal komt bovenstaande overzicht uit op een jaarlijks te besparen bedrag van € 472.985,-

Voor sommige maatregelen moeten officiële documenten als de Verordening en het Financiële Besluit worden aangepast. Hiervoor zijn raadsbesluiten nodig die wij in de loop van 2011 in procedure brengen. Met ingang van 2012 kan dan een begin worden gemaakt met de bezuinigingen op het onderdeel individuele voorzieningen. In de voorjaarsnota is hiervoor een bedrag van € 250.000 ingeboekt, terwijl in 2013 de bezuiniging in het geheel is verwerkt.

Daarnaast zijn er mogelijkheden die soelaas bieden voor de langere termijn. Dit zijn mogelijkheden waar nog geen bedragen aan gekoppeld kunnen worden, deels omdat (landelijke) wetgeving verder moet worden aangepast en deels omdat een doorrekening pas nut heeft als het te bezuinigen bedrag op een redelijke wijze valt in te schatten. Omdat veel van de lange termijn mogelijkheden nog verder ingevuld moeten worden (bijvoorbeeld op het vlak van de randvoorwaarden) is dat nu nog niet mogelijk. Wij komen daar in een later stadium op terug, voor nu volstaan wij met het noemen van deze lange termijn maatregelen:

- De Kanteling van de Wmo; een andere manier van kijken naar de Wmo, niet langer claimgericht, maar vooral invulling gevend aan de eigen verantwoordelijkheid van aanvragers. In dit licht bezien is het mogelijk veel meer voorzieningen het predicaat algemeen gebruikelijk op te spelden;
- een andere vorm van aanbesteden hulp bij het huishouden;
- het verder ontwikkelen van de bouw van aangepaste woningen;
- scootmobielen uitlenen vanuit een depot;
- het bestuderen van de goedkoopste vorm van verstrekken van voorzieningen (in natura, kopen of PGB).
- het stimuleren van het PGB-gebruik. Uit de klanttevredenheidsonderzoeken die wij jaarlijks laten verrichten door het SGBO blijkt dat het gebruik van PGB's in Velsen laag is te noemen. Een beeld dat overigens geldt voor veel gemeenten in ons land. In de komende periode zullen wij in overleg met diverse partijen nadere maatregelen nemen om het gebruik van een Persoonsgebonden Budget te stimuleren.

In een later stadium zullen wij aan deze lange termijn-maatregelen bedragen koppelen.

Over de mogelijkheid van De Kanteling nog het volgende; een voorbeeld van het uitbreiden van het predicaat algemeen gebruikelijk betreft de voorziening hulp bij het huishouden. Een gekantelde Wmo-verordening biedt ons de mogelijkheid te onderzoeken in hoeverre het juridisch mogelijk is om een bepaald aantal uren hulp bij het huishouden (bijvoorbeeld de uren in klasse 1 – tot 1.9 uur per week) te beschouwen als algemeen gebruikelijk.

Hiermee kunnen wij een grote bezuiniging realiseren, die uitgaande van het bestand op dit moment ons op jaarbasis een bezuiniging kan opleveren van ongeveer € 500.000,-.

Kanttekening daarbij is wel dat hierbij diverse onzekere factoren nog nader moeten worden uitgezocht:

- kan een dergelijke maatregel met terugwerkende kracht worden getroffen, of kan het alleen worden toegepast bij nieuwe aanvragers;
- in hoeverre laat de landelijke regelgeving waar momenteel hard aan wordt gesleuteld, een dergelijke beleidswijziging toe.

Samenvattend

Structureel is een jaarlijkse bezuiniging op het onderdeel individuele voorzieningen te realiseren van € 472.985,-. Een deel van deze bezuiniging is pas uitvoerbaar als de Verordening Wmo, het Financiële Besluit en de beleidsregels zijn aangepast, hiervoor is een raadsvoorstel nodig. In het najaar van 2011 zullen wij de raad dit besluit voorleggen. In 2011 wordt er op dit onderdeel geen bezuiniging gerealiseerd, in 2012 is een bedrag van € 250.000,- ingeboekt in de voorjaarsnota, terwijl in 2013 de bezuiniging in het geheel is verwerkt.

Voor de langere termijn biedt De Kanteling mogelijkheden om tot verdere bezuinigingen te besluiten. De hoogte daarvan en de inhoud van deze lange-termijn maatregelen zullen wij op een ander moment aanbieden aan de gemeenteraad.

Het versoberen van Wmo-beleid (€ 200.000)

Voor 2011 heeft de Raad een bezuiniging van € 200.000 vastgesteld op het Wmo-beleid (zie de taakstelling uit de begroting 2011). In het Collegebericht nr. 1 van 2011 hebben wij u geïnformeerd over de wijze waarop wij deze bezuiniging hebben ingevuld. Onlangs is gebleken dat deze bezuiniging wel voor 2011 is gerealiseerd, maar voor een bedrag van € 56.000,- nog niet structureel is gedekt voor 2012 en verder.

In de jaarrekening 2010 doen wij u het voorstel er mee in te stemmen om de reservering ten behoeve van MFA de Binnenhaven (€ 1.353.000,-) te laten vrijvallen, nu deze MFA niet gerealiseerd wordt als voorzien ten tijde van het stellen van deze reservering. Naast deze reservering staat nog een separaat budget van € 90.985,- structureel op de begroting ten behoeve van de Binnenhaven. Met dit budget kan het resterende tekort van € 56.000,- worden gedekt. Het dan nog resterende bedrag stellen wij voor in te zetten bij de generieke bezuinigingen ad € 500.000,- op de individuele voorzieningen

Wij hebben overwogen om verdergaande versoeringen dan de genoemde € 200.000,- voor te stellen. Wij hebben daar nadrukkelijk niet voor gekozen, en wel om de volgende redenen:

- 1) In 2009 gaven wij in Velsen 48% minder geld uit aan maatschappelijke begeleiding ten opzichte van gemeenten in een vergelijkbare grootteklasse (Bron: SGB0, Wmo-benchmark 2010).
- 2) Een aantal maatschappelijke ontwikkelingen zorgt ervoor dat er een grotere druk komt op de bestaande formatie aan maatschappelijke begeleiding:
 - door de economische crisis is er een grotere vraag naar psychosociale ondersteuning bij schuldhulpverlening;
 - er is steeds vaker sprake van multi-problematiek;
 - door wetswijzigingen neemt de Jeugdzorg veel hulpvragen niet meer in behandeling.

Bezuinigingen op de Wmo in 2012 en 2014 (structureel)

De bezuinigingen voor 2012 en 2014 op de Wmo komen uitgebreider aan de orde in de voorjaarsnota 2011. Deze bezuinigingen willen wij realiseren door invulling te geven aan het programma Welzijn Nieuwe Stijl.

Op basis van dit programma stellen wij een aantal algemene uitgangspunten voor:

- de eigen kracht en verantwoordelijkheid van burgers;
- integraliteit van beleid gericht op het voorkomen van overlap;
- vraaggericht in plaats van aanbod gestuurd;
- op zoek naar de vraag achter de vraag door middel van maatwerk;
- een blijvend vangnet voor de echt kwetsbaren in onze samenleving.

De volgende denkrichtingen zijn in het kader van de bezuinigingen relevant.

1. Op basis van het uitgangspunt “integraliteit” overwegen wij om de activiteiten in wijksteunpunten te integreren in buurthuizen. Hiermee sluiten wij aan bij het in de meerjarenbegroting 2011-2014 genoemde criterium “één welzijns accommodatie per wijk”.
2. Op basis van dit zelfde uitgangspunt overwegen wij over te gaan van drie naar twee uitvoeringsovereenkomsten: één uitvoeringsovereenkomst voor maatschappelijk werk en één uitvoeringsovereenkomst voor ontmoetingsactiviteiten (sociaal cultureel werk). Wij verwachten meer synergie te kunnen bewerkstelligen. Daarnaast verwachten wij een besparing op de overhead en activiteiten te kunnen realiseren..

Over deze denkrichtingen zijn wij in nog in gesprek met de drie welzijnsinstellingen.

Advies belangengroepering over de voorstellen

Zoals eerder in deze notitie verwoord zijn de betrokken belangengroeperingen niet in de oorspronkelijk bedachte werkgroep met bestuurders en ambtenaren gehoord. Om die reden is ervoor gekozen de belangengroeperingen op de gebruikelijk wijze te horen en om advies te vragen. Wat betreft de individuele voorzieningen concluderen de betrokken partijen dat men zich onverkort kan vinden in de voorstellen.

Bij de collectieve voorzieningen heeft men een aantal kanttekeningen:

- kijk eerst naar bezuinigingen die bewerkstelligd worden door samenwerking, ondermeer besparen gemeenschappelijke overhead, waaronder het management en kijk daarna pas naar bezuinigingen op de welzijnsaccommodaties;
- indien de eerste kanttekening onvoldoende bezuinigingen heeft opgeleverd, dient er gekeken te worden of, nadat integratie van wijksteunpunten en buurthuizen gerealiseerd zijn, het totale activiteitenniveau gehandhaafd blijft;
- neem de tijd voor de realisatie en invulling van de bezuinigingen;

De betrokken belangengroepering kunnen zich er in vinden dat er op subsidies bezuinigd wordt en pleiten tenslotte naar een nadere beschouwing van de rol van de ouderenadviseurs en hun adviserende rol.

De bezuinigingen zijn eveneens aan de orde geweest op een WMO-participatie-bijeenkomst Welzijn nieuwe Stijl op 21 april jongstleden. Betrokkenen konden zich in belangrijke mate vinden in deze visie.